

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon št. 143.

V Ljubljani, 25. februarja 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Kako se pripravljajo kmetijske
poskušnje?

(Nadaljevanje.)

Nikakor ni naloga praktičnega kmetovalca, da bi raziskaval in brskal po čisto znanstvenem polji, (koliko pa jih je tudi, ki bi si mogli privoščiti to zabavo?), še manj je njegova dolžnost, kakor nekateri mislijo, da bi s poskusi preskušal izreke in rezultate raznih učenjakov, je-li so resnični ali ne. Vsega tega mi ne moremo, vendar ako smo si zastavili kako kmetijsko vprašanje in potem napravili načrt, po kojem ga hočemo rešiti, tedaj moramo vselej izhajati od tedaj veljavnega znanstvenega stališča, ob enem pa imeti eno oko vedno uprto na to, kar nas je učila lastna izkušnja.

Če tega ne storim, ako ne postopam v duhu znanosti, potem je nevarnost, da sploh ne dosežem nikakega rabljivega rezultata ali da morda takega, ki je vže davno znan, za koji smo torej prav po nepotrebnem potrosili delo in čas.

Toda govori naj raje zgled, ki več pove, nego deset učenih stavkov. Recimo, da hočemo preskušati razna gnojila pri grahu. Grah spada med metuljčnice, in

vsak gospodar, ki je le trohico izvežban v znanstvenem kmetijstvu ali ki vsaj pridno čita kmetijske časopise, dobro ve, da razne stročnice in metuljčnice, fižol, detelje, seradela, volčji bob itd. ne porajtajo dosti za drago dušikovo gnojilo, ki jim ga damo v gnoju ali dragocenem solitarju, ker si ga vzamejo lahko za potrebo iz zraka, kar sicer uči tudi pozorno in odprto kmetovalčevo oko. Na drugi strani pa je znano, da utegne biti grah za gnojitev s fosforno kislino in kalijem hvalen.

Zato pameten gospodar pri svojih poskusih z grahom ne bo rabil dušičnatih gnojil nič ali le prav malo, pač pa fosfate in kalijeve soli; raztegnil bo morda še svojo radovednost na vprašanje, katere vrste fosfatnih gnojil da se najbolje obnašajo, pri tem se pa zopet oziral na vse, kar uči znanost in skušnja v zadržanju raznih fosfatov na različnih zemljah.

Predno hoče učenjak obdelati kako znanstveno vprašanje, se mora seznaniti z vsemi deli onih prednikov, ki so vže zastavili svoje sile za rešitev dotične uganjke, ravno tako gospodar: tudi on se mora pri svojem poskusnem delovanju pobrinuti za varno podlago, ki je znanost in pa poskušnja iz svežega življenja.

3. Predno pričneš s svojim poskusom, kakor tudi celi čas med poskusom, glej in pazi natančno na vse okolnosti in pogoje, ki vplivajo na poskus tvojega rastlinstva.

Sem spada pred vsem podnebje, posebno pa okolnost, kako se razdeljuje množina padavin (dežja, rose, snega itd.) v štirih letnih in koliko časa potrebuje kaka rastlina za svojo rast. Na to se je treba ozirati vže pred začetkom poskusa in za časa poskusa je treba kolikor moč natančno opazovati podnebne in zračne izpremembe (toplino, zračni tlak, vetrovje itd.), kajti ravno vreme ima lahko največji vpliv na končni izid našega poskusa.

Ozirati se je dalje na zemljišče, ni dovolj, poznati samo občno njegovo gospodarsko razredbo (klasifikacijo), kakovost orne zemlje in spodnjih plastij, njegovo geognostično ali zemljeslovno kakovost, ampak poskuševalec bi se imel tudi potruditi, da pogleda svoji zemlji v „dno duše“, hočem reči, da si preskrbi tudi kemično in mehanično analizo ali razkroj svoje zemlje.

Vpoštevati je pa tudi način, po katerem se je rabila dotična zemlja ravno pretečena leta; saj tega ni treba na dolgo in široko razlagati, da ima tudi ta zelo velik vpliv na rast posameznih

rastlin in na učinkovanje različnih gnojil.

Samoumevno je, da stori gospodar popolnoma pravilno, ako si obrne v prid tudi vse one skušnje, katere si je vže sam pridobil pri rastlini, s katero dela poskuse, skušnje na pr. v ozir oranja, ozir časa in načina obdelavanja itd. Čim več takih dobrih skušenj ima, toliko bolj bo zadovoljen s svojo rastlino.

Zelo priporočam slednjič, da vsameš za svoj poskus, n. pr. za gnojilni poskus le tako rastlino, ki je kolikor moč malo odvisna od raznih slučajnosti v tvojem kraju in od katere je še najgotoveje pričakovati normalnega (primerne) pridelka.

4. Kmetovalec mora pri izvršitvi svoje poskušnje izbrati tak način ali metodo, da bo cilj svoje poskušnje tudi dosegel t. j. da dobi jasen odgovor na stavljeno vprašanje. Kako neki dosežeš to?

To dosežeš s tem, da daš vsem parcelam poskusnega polja popolnoma enake pogoje za rast, mej seboj se loči oddelek od oddelka le v toliko, da prvi ima, drugi pa nima onega činitelja, koji ravno preskušamo. Na tem načelu slone vsi znanstveni poskusi, pa tudi praktične poskušnje ga ne smejo zanemariti.

Ako torej hočemo na pr. s poskusom določiti, je-li potreba v kakem gospodarstvu gnojiti s fosforno kislino, tedaj je treba z vsemi parcelami popolnoma enako ravnati, kar tiče zemljo, prejšnji sadež, vrsto žita, količino semena, čas žetve, način sejanja, obdelavanja, žetve itd., edini razloček mej parcelami je ta, da se nekaterim parcelam da vrhu vsega še gnojilo s fosforno kislino, drugim pa ne.

Le tedaj, ako stavimo vprašanje kolikor moč priprosto in jasno (kakor smo vže enkrat poročali) in pri tem strogo pazimo na to, da so vsi činitelji, ki vplivajo na rast, popolnoma enaki, iz-

vzemši onega, ki ga ravno preskušamo, le tedaj dobimo popolnoma določen nedvoumen odgovor. Takega jasnega odgovora bi v gorenjem slučaju na pr. ne dobili, ako bi primerjali negnojene parcele samo z drugimi parcelami, ki smo jih zagnojili s čilskim solitrom in superfosfatom. Ako bi namreč bil na teh parcelah pridelok večji, bi ne mogli vedeti od kod? Je-li se imamo za večji pridelok zahvaliti učinku dušika ali fosforne kisline ali obeh skupaj?

Ravno tako je popolnoma nepravilno, ako primerjajoč več rastlinskih vrst, nekatere izmed njih pognojimo, druge pa ne. Potem jih namreč ne moremo več mej seboj primerjati. Take napake nahajamo pri poskusih na kmetih prav pogostoma, posebno kadar se delajo ob enem gnojilni in vrstni poskusi in te napake so vzrok mnogih protislovij in neumljivih rezultatov.

5. Način naših poskusov mora biti tak, da nam je porok za pravilnost dobljenih rezultatov. To je pa le tedaj, ako ima poskus v sebi vže tudi kontrolo vspeha, kar se doseže v istini s tem, da pustimo dotični činitelj, ki ga preskušamo, učinkovati opetovano, ne pa samo enkrat. Ako so učinki v vseh slučajih istega smisla, nam to lahko služi v dokaz, da je naš uspeh resničen in pravilen, če pa naletimo na protislovja, nam kaže to precej na nepravilnosti, ki so se pripetile in ki zahtevajo, da poskus z nova ponovimo. Vzemimo zopet gorenji zgled: ni zadosti, da nam da ena s fosforno kislino gnojena parcela večji pridelok nego druga negnojena, ampak biti mora več takih pogojenih parcel, ki dado večje pridelke v razmerju z več nepogojenimi. Ako se to ne zgodi, sklepamo lahko, da se nam je poskus ponesrečil. Po tem takim obstoji in mora obstati vsak poskus iz več manjših poskusov, drug poleg drugega, ki morajo dati vsi isti rezultat.

6. Samo ob sebi se umeje, da moramo vse rastlinstvo vseh parcel neprestano opazovati, da vidimo kakšen je učinek v posameznih obrokah njihovega razvoja, zlasti pa, da si zaznamujemo vsako poškodbo, naj bo taka ali drugačna, vsled katere lahko trpe naše rastline. Tako opazovanje nam mnogokrat pojasni dogodke, ki bi si jih sicer ne mogli razložiti in reši marsikak poskus, ki bi ga sicer vtegnili smatrati ponesrečenim.

7. Posebno skrb je obračati na to, da kar se da natančno stehtamo pridelke posameznih parcel, ki jih med seboj primerjamo. Vse pridelke je treba stehtati natančno in seveda v popolnoma enakem stanju, edina tehtnica nam ostro zariše vspeh žetve na posameznih parcelah, zato je čisto napačen svet, ki se mnogokrat čuje, češ da popolnoma zadostuje, ako se žetev preceni po tem, kako je rast in videz naših rastlin in da se tehtnica lahko prihrani. Mnogi poskusi nam pričajo, da so bila žitišča vsled gnojitve za časa rasti temnejša in na videz bujnejša, slednjič pa le niso dala boljše žetve. Ni vse zlato, kar se sveti in videz mnogokrat vara, kakor ve vsak izkušen gospodar, in dasi se da večkrat pretežnost kake žetve nad drugo na prvi pogled določiti, vendar to zadostuje za vprašanje o rentabilnosti poskusa to je na vprašanje: ali se denar za gnojilo, ki je provzročilo toliko boljše žetev tudi izplača ali ne.

Vzorno gnojišče.

Po mnogih krajih mora imeti dobro in pravilno gnojišče sledeče lastnosti:

Leži naj kar se da na pripravnem kraju, blizu hleva; paziti je tudi, da je nakladanje in odvažanje lagodno in pripravno; če le mogoče, bodi gnojišče v senci, drugače naj se senca pre-

skrbi s košatim drevjem. Kolika naj bo velikost gnojišča?

Po gospodarskih razmerah naj pride na vsako odraslo govedo tri do štiri metre v kvadrat, če računamo pri živini po 500 kg na glavo. Globina pod zemeljskim površjem naj znaša $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ m, kakor smo vzeli ploskev na širjavo nekoliko večjo ali manjšo; tudi naj ima gnojišče na okrog čisto nizek zid. Oblika naj bo čveterokot z zaokroženimi ogli. Tla na noben način ne smejo prepustiti vode in se napravijo iz 10 do 20 cm debele ilovice ali nepropustne gline, na katero se napravi še tlak iz opeke z majhnimi špranjami; beton je seveda še gotovejši. Padec tlaka gnojiščenega proti gnojnični jami naj bo čisto majhen, največ $1\frac{1}{2}$ cm na vsaki meter. Podnebna voda iz okolice se ne sme stekati na gnojišče. Zato naj bo (kjer ni nič zidu) okrog in okrog gnojišča speljan mal jarek, ki vodi proč od gnojišča.

Vsako gnojišče mora imeti gnojnično jamo, ki naj bo kolikor moč na pripravnem mestu. Prostora naj ima ta jama kakih 6 kubičnih metrov na 10 glav živine po 500 kg žive teže. Pod gnojnične jame ne sme ležati čez $1\frac{1}{2}$ m pod gnojiščnim tlakom; stene in tla imajo biti vsekako neprodurna za močo. Da mora biti gnojnična jama na zvonaj dobro zaprta z debelimi deskami, zato ni treba nobenega dokaza. Saj so se pri odprtih jamah pripetile vže velike nesreče pri ljudeh in živini. V gnojnični jami naj bo gnojnična sesalka, priprosta sicer, pa dobre sestave, ki je kos svoji nalogi.

Kmet. tednik.

Pridelovanje krme na polji.

Sedanje gospodarske razmere kažejo, da je najboljše za kmetovalca, ako redi mnogo živine, za kar pa se je treba preskrbeti z zadostno krmo. Spreminjevanje

njiv v travnike se še nekako z nezaupanjem gleda, temu so mnogo kriva slaba travniška semena, kajti pri nakupu se večinoma gleda na ceno, ne pa na dobroto blaga. Toda delavske razmere bodo silile posestnike, da prirede njive v travnike, kajti pridelovanje žita pri dražih plačah onemogoči obstanek kmetij popolnoma.

Pri naročitvi semen, naj se ozira v prvi vrsti, kaka je zemlja, ali je peščena, rahla, ilovnata ali obratno vlažna, težka itd. Potem se je treba ozirati na namen, katerega hočemo doseči, ali želimo mešanico samo za 1 do 2 leti, ali lucerno za svežo krmo ali travnik za kratko ali pa za stalno. Na mnogih krajih, kjer vspeva domača detelja slabo, je vedno bolje primešati še kako hitro rastočo travo, kakor laško ljuliko ali mačji rep. Na težkejši, vlažnej zemlji je dobro, domačo deteljo nadomestiti s švedsko. Najboljši vspeh dosežemo, ako zmešamo obe detelji in obe travi. Priderek zmesi je gotov in se ni bati kake pozeblin ali kacega plevela, kakor predenice. Krma iz tacih zmesij je tudi boljše od same detelje. Ako želimo dvojno zmes, tedaj se vzame z 1 ha:

1. za rahlo zemljo: domače detelje 20 kg, laške ljulike 8 kg.

2. za težko zemljo: domače detelje 20 kg, mačjega repa 3 kg.

3. za težko, vlažno zemljo: švedske detelje 12 kg, mačjega repa 3 kg.

Najbolja pa je zmes iz vseh 4 vrst in sicer: domače detelje 16 kg, švedske detelje 4 kg, mačjega repa 3 kg, laške ljulike 6 kg.

Za svežo krmo pa je prevažna rastlina lucerna, ki lahko raste z najboljšim vspehom 20 let, ako pravilno ž njo ravnamo. Najboljše gnojilo za lucerno je pepel, cestnek, med umetnimi gnojili žliandra, superfosfat pomešan s kalijevo soljo, v mnogih krajih, kjer je revna zemlja na apnencu, pa

je prevažno gnojilo navadno apno, ki jo posebno pospeši v rasti. Kot najboljša trava, ki naj se jej primeša, se je pokazala pasja trava (Knaulgras), ki hitro raste in vstraja stalno, kakor lucerna, ne pa laška ljulika, ki izmrje vže v par letih. Vzame naj se 85% lucerne in 15% pasje trave in sicer za 1 ha: lucerne 35 kg in pasje trave 8 kg oziroma za 1 mernik prostora lucerne 3.5 kg in pasje trave 0.8 kg. Najboljše lucernino seme je francosko, potem italijansko, ameriansko pa slabo za naše razmere. Zato naj se ne gleda pri naročitvi na ceno, nego v prvi vrsti le na blago. Ceno seme se hudo maščuje s slabimi pridelki. Lucerna je zelo važna rastlina kot sveža krma, kakor tudi kot suho seno.

Pri prirejanji njive v travnik za 5letno dobo se vzame $\frac{1}{3}$ detelj, in sicer domača, bela in švedska in $\frac{2}{3}$ trav, namreč laška ljulika, francoska in angleška pahovka, mačji rep, travniška bilnica in pasja trava. Tako prirejeni travniki nam donajajo na 1 ha 70 do 100 meterskih stotov sena, ako rabimo še 2 do 3 q kalijeve soli in 4 do 5 q žindre ali 2 do 3 q superfosfata.

Ker pa gospodarske razmere včasih zahtevajo, da spremenimo njive za vedno v travnike, tedaj moramo pri sestavi trav in detelj paziti na to, da vzamemo one rastline, ki rastejo več let. Za ta namen pride kakih 16 do 20 vrst v gotovih odstotkih v poštev. Stalen travnik je v primeri s 5letnim manj plodonosen in kaže le ondi njivo za vedno spremeniti, kjer je zemlja za obdelovanje pretežka ali prestrma.

Tudi bi bila taka naprava umestna, kjer mislimo radi prevelike daljave od posestva njivo v gozd spremeniti, na tak način bi imeli deset let dobro košnjo, med tem časom pa lahko doraste zasa-jeno drevje.

Ādor Źeli potrebnih travniških semen, naj se obrne do „Gosp. Zveze“, ki bode imela v zalogi vse blago preiskano od kemične preiskovalne postaje v Ljubljani.

Źivinoreja.

Par nagibov za vprego krav.

(Samoljub.)

Vsled vzhodno-evropejske in prekomorske konkurence so grozno padle Źitne cene, tako, da časovna in gospodarska zgodovina enacega ne pozna, kar nas sili, da se vedno bolj zatekamo k tako zvanim malim pripomočkom, ki imajo v prvi vrsti namen, da nam pomorejo ceneje pridelovati. Z nizkimi proizvodjalnimi stroški hočejo povsodi povzdigniti plodnost gospodarstva. Mi sicer vsa taka mala sredstva, kadar prihajajo iz ust narodnih gospodarjev, gledamo z nekakim nezaupanjem, ker so samo pretveza za oči, da le te ne vidijo, kako bi se dal bolnik korenito in celotno ozdraviti. Vendar pa dobrega sveta z dobrim namenom ne zaničujemo in s tega stališča naj se vzemo sledeči stavki.

Pri vsakem gospodarstvu je nedvojbeno resnično, da množina in kakovost vprežne Źivine mo-gočno vpliva na rentabilnost posestva. Samo na sebi je jasno, da čim več glav vozne Źivine se potrebuje na ploskovno enoto, n. pr. na 5 hektarov, toliko večji so pri sicer enakih razmerah obratni stroški. Največ stane pač naprava in vzdrževanje konj, ako vzamemo v pretres posamezne vrste vozne Źivine. Njegovo delo je treba najdražje plačati. Bistveno ceneje je volovsko delo in se da mnogokrat računati na polovico cene konjskega dela. V nasprotju s konjem ima vol, tudi ako ga močno rabimo, še vedno svojo ceno za mesarja. Še veliko manj pa stane delo krav, ker je pri njih delo samo postranski vžitek, ki vsled tega jako malo stane.

Poznamo kraj, kjer se računi n. pr. za par konj in delavni dan po 14 kron, za jarem volov po 9—12 kron, in za vprego dveh krav po 7—9 kron.

Za ondotne razmere znašajo stroški za en delavni dan pri dveh kravah:

Zguba mleka 0.798 kg pri prvi in 0.373 kg pri drugi kravi; 1 kg po 15.5 vinarja (gre v mesto) znaša	0.18 kron
5% amortizacije in 4% obresti za 2 komata pri samo 5 tedenskem delu na leto (en komat računjen po 24 kron)	0.08 „
Dnina vozniku	2.40 „
Skupaj	2.66 kron

Iz tega vidimo, da so stroški pri vporabi krav za vožnjo le majhni. Krava nam dela mej domačimi Źivalmi najceneje.

Kar zadeva majhno zgubo mleka, velja to-le: Povsodi, kjer se mleko porabi v domači hiši, ali pa kjer se prodaja po tolščnih odstotkih ali po maščobi, tam izgube na mleku vsled dela sploh ne smemo računati. Kajti če tudi ima krava nekoliko manj mleka, vendar ne zgubi niti trohice tolšče, to se pravi, iz mleka delavne krave dobimo ravno toliko putra, kakor bi ga dobili, če bi stala krava v hlevu brez dela.

Krava je torej po ceni delavec, in povsodi tam, kjer primanjkuje gospodarju denarja za napravo dražje vozne Źivine, torej posebno na manjših kmetijah (in take so pri nas v veliki večini) je ona najbolj primerna vozna Źival.

Skušnja uči, da se dado krave rabiti skoro za vsako delo, ki je potrebno na manjši kmetiji.

Poljska dela se zlasti na bolj lahki zemlji brez težave opravijo s kravami. Zvezna zemlja zahteva seveda krepkejših sil, tu je vol bolj na mestu.

Za oranje se rabi navadno bolj lahko drevo, lahkotnega sestava, tako zvani kravji plug.

Tudi z valjarjem in z osipalnikom se kravo dobro porabi.

Manj sposobna je krava za brano, če tudi marsikdo sodi nemara ravno naopak. Učinek brane odvisi namreč v prvi vrsti od hitrice, s katero se vleče brana čez polje. So kraji, kjer še dandanes vlečejo njive v diru. Nekateri pisatelji trdijo, da konj v brani za 20 do 50% več velja nego vol, vsled tega, ker pri hitri konjski stopinji branini zobje za toliko bolj drobne kepe. Ako pa rabimo krave za brananje, tedaj bi se priporočala, ako je zemlja za to, lesena brana, kot jo rabijo Saksonci.

Tudi voz vleče krava dobro in mirno.

Po zimi jih lahko rabimo za gonitev vitlja (geplja). So kmetije, kjer rabijo krave po več ur (seveda menjaje) na dan, da jim gonijo mlatilnice.

Ako pogledamo statistiko ali uradne zapiske o delavnih kravah, je ta sicer silno pomanjkljiva; vendar pa raste število delavnih krav in to nam kaže, da teži mali kmetovalec po tem, da si kaj prihrani na proizvodjalnih stroških. Ker ga hudi časi stiskajo, zamenjava konja z govejo Źivino, ki mu obdela polje.

Številke pravijo, da se krave najbolj rabijo pri kmetijah, ki merijo 2 do 5 hektarjev, potem v onih z 5 do 10 hektarjev in slednjič v majhnih z 1 do 2 hektarja.

Da se kravje delo mnogo bolj ne razširi, temu napotuje, kakor tolikokrat predsodek, ker mislijo ljudje, da bi bilo zoper stanovsko čast, ako bi vozili s kravami.

Bedarija! Ta ošabnost, ki ji nekateri pravijo s tujo besedo „megalomanija“, je žal premnogokrat napotje za dobičkonosnejšo uredbo gospodarstva. Marsikakemu malemu gospodarju bi šlo lažje, ako bi konja prodal in s kravami obdeloval polje, in marsikateri kmetič se je zvrnil v prepad, ker tega ni pravočasno spoznal.

Tu bi se zopet lahko mnogo učili od ameriškega farmovca, ki se loti spoznanega dobrega sredstva ne glede na misel ali nesmišelj vsakega bedačona.

Ne vem, ali nam naj je v to lažbo ali v britkost, da ni samo pri malih kmetovalcih ta čut časti na tako čuden način razvit in izomikan; o ne, drugi ljudski sloji imajo trpeti pod celo kopo še mnogo hujših in stokrat osodepolnejših predsodkov, nego je ravno omenjeni.

Kako se dajo krave z vspohom porabiti za delo tudi pri večjih gospodarstvih, o tem morda o drugi priliki kaj več.

Slovenčev.

Pitanje zimskih piščancev.

Napisal Petelin ml.

Ravno sedaj je čas za umetno valitev zimskih piščancev in petrotnarji, ki upajo veliko dobička, nasajajo v svoje valilnice dobra jajca za valjenje. Ti vzgojevalci ne nameravajo dobiti s tem kokoši zgodnje valitve, ampak samo piščance po zimi, ki jih takoj po valitvi začno pitati, in pitani piščanci po zimi so draga pečenka. Oddajajo se kaj lahko po gostilnah in v prodajalnice z delikatesami za drag denar. Ker je reja in pitanje zimskih piščancev v resnici opravek, ki jako dobro povrne mali trud in denar, naložen v opravi, zato hočemo to opravilo malo natančneje opisati, kako se s pridom izvrši.

Mislimo si, da smo si nabavili potrebno valivnico in da se ž njo že dobro razumemo, tako da se nam od 100 jajec izpridi petero, največ deset. Ravno so izlezli mladi piški iz lupine; ko so se osušili, jih poberejo iz aparata (valivne priprave) in polagamo v košaro obloženo od znotraj z mehkim perjem; to postavimo na peč (seveda ne žarečo) da se popolnoma osuše in okrepijo. Tu ostanejo skozi 24 ur in ne dobe mej

tem nobene hrane, kar je jako važno, ker žive mej tem časom še od lastnega jajčnega rumenjaka. Na to pridejo piščanci v izrejno ali pitalno kletko. Ta je v manjših razmerah 1¹/₂ metra visoka, 1¹/₄ metra široka in 5 do 6 dm globoka; v njo se prav lahko dene 300 do 400 piščancev. Kdor tega še ni videl, bo komaj verjel, da tak prostor zadostuje za tolikšno število. Ta kurnik ima 6 nadstropij in je na sprednji strani z lesenimi palicami zagrajen. Razdalja palčic se ravna po starosti piščancev in se menjava od 2 do 3¹/₂ cm. Najmlajši piški pridejo v spodnji oddelek; za to so palčice tu oddaljene okrog 2 cm. Vsaki teden pridejo piščanci za en oddelek višje. Na zadnji strani kurnika je 12 malih vratec, po dve za vsako nadstropje. Ko se kak oddelek snaži, se potisnejo piški v zravenšnji oddelek, ki je še zaprt z vratici in na to se očedijo tla vse nesnage. Na očejena tla potresemo suhega peska, zapremo vrata in očedimo drugo polovico na isti način. Čistiti se mora dvakrat na dan, zjutraj in zvečer. Na sprednji strani so v vsakem oddelku koritca iz kositra ob celi dolžini. Priporočajo se koritca iz cinkovega kositra zato, ker se lahko snažijo in se tudi piča v njih tako lahko ne pokvari, kot pri onih iz lesa.

Preidimo k reji sami!

Takoj v začetku moramo omeniti, da točnost in snaga pospešujeta rast in vspévanje piščancev in da se pri tem prihrani polovica piče. Piča obstoji takoj od 2. dne nadalje iz ovsene kaše in ječmenovega zdrobu, pomešanega z dobrim kislim mlekom v precej gost in trdikast močnik, ki se poklada malim živalicam 4 do 5krat na dan a popolnoma sveže pripravljeno.

Ko so piščanci nekoliko dorasli, zadostuje krmenje zjutraj, opoldne in zvečer; koritce ne sme biti nikdar popolnoma prazno, ker

živali hočejo cel dan žreti. Ko so piščeta stara okoli 4 tedne, jim lahko vržemo nekoliko surovega riža v kletko, ki ga pogoltajo z veliko slastjo.

Zelenja, vode, sploh pijače se pitalnim piščancem ne sme dajati, ker se sicer pitanje zelo zavleče. Zelo dobro in skoro naravnost potrebno je, da piči primešamo nekoliko ribje ali koščene moke, tudi nekoliko fosforno-kislega apna, ki ga potrebujejo piščanci za tvorbo kosti. Ako bi slučajno opazili, da ima večje število piškov zelo slabe noge, podobno kot kostolomnica pri goveji živini, pridenimo piči več ribje moke ali fosforno-kislega apna. Preveč pa tega blaga zopet ne smemo vzeti, sicer bi piščanci hitro rastli in dobili perje, mesa pa bi le bore malo nastavili.

Ko so pa piščeta stara 6 tednov, so dobra za na raženj in dajo tim boljše pečenko, čim manj perja so dobila dotlej.

Toplina v vzrejnem kurniku naj bo okoli 20°, če imamo goveji ali konjski hlev, lahko postavimo kurnik tje, ker je v hlevu toplina vedno precej enaka in si s tem prihranimo posebno kurjavo.

Pri umetno izvaljenih piščancih se golazen le redko nahaja in če bi se to zgodilo, poštopaj jih s stolčenim žveplom ali praškom zoper golazen in ponavljaj to po potrebi.

Ako dobi večje število piščancev drisko, se jim poklada kuhan riž, pomešan z mlekom, menjavaje s preje omenjeno pičo.

Ako so nekateri piški posebno lepi, tako da bi bilo škoda jih zaklati, jim dajmo čez 3 tedne po izvalitvi priliko, da se morejo pri ugodnem vremenu po prostem pregibati. Njihova reja pa je potem drugačna. Poleg preje omenjene piče dobijo tudi vode, mnogo zelenja, zrnja itd. in ne ostanejo v kurniku več.

Pitanje piškov ni prav nič težavno delo in je lahko opravljajo

starejše, slabotne osebe, ki si na ta način lahko veliko prislužijo.

Ker je reja zimskih piščancev pri nas še zelo neznan, zato sem napisal te vrstice, morda se le kaj pomnoži število rediteljev zimskih piščancev, potem bi lahko domačini zalagali domače trge s piščanci, zlasti po večjih mestih, kamor sedaj uvažajo nebrojno število hamburških piškov, bruseljskih pulardov (kopljenih jarčic) in podobnega blaga. Saj bi bilo to edino le nam v prid.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Pametna uporaba pinjenca.

Mlekarski svetovalec na Danskem je svoj čas priporočal mlekarniškim voditeljem, da naj pinjenec kolikor se da porabljajo v mlekarni sami, deloma v gospodarstvu, deloma kot pijačo pri vsakem obedu, ker je pinjenec cenejši, redilnejši in zdravejši nego pivo, tudi mora biti v mlekarni sami pinjenec za pitje vedno na razpolago. Ta svet so povsodi z veseljem sprejeli in strokovnjak vsled tega predlaga, naj bi se ta dobra in cena pijača, ki je tudi zelo redilna, dala v večji meri nego doslej na razpolago širokim ljudskim slojem. Na Danskem se pridelava vsaki dan čez $\frac{1}{2}$ milijona kg pinjenca, pa večina se porabi za prešiče in tako vnovči ponajveč z $\frac{3}{4}$ do 1 krajcarjem za funt; ako bi bilo možno to množino oddati kot hrano ljudem, bi dobile mlekarnice zanjo mnogo več, in veliko število ljudstva bi imelo boljše in cenejšo hrano, oz. pijačo.

Pinjenec sedanjih mlekarnic je jako popolna pijača; preje, ko smo pinili še vsak zase v latvici in nerodnih pinjah, je bil pinjenec časih dober in okusen, časih pa neslasten in grenak, dočim je sedaj prost vsakih nevarnih jetičnih gliv (vsaj tam, kjer se mleko 60 do 80° pasterizuje) s prijetno kislostim okusom;

Pinjenec pa ni samo prijetna in hladilna pijača, ampak tudi izvrstna in krepka hrana: 1 liter na pr. ima ravno toliko lahko prebavnih beljakovin kot štiri jajca in zato je čisto naravno, da se čuti nasičenega, kdor se napije pinjenca (seveda zmerno); za mnoge delavce in rokodelce, ki dobivajo celi dan samo suho hrano, bi pinjenec kot pijačo posebno priporočali. Seveda je treba potem tudi s pinjencem prav ravnati, treba ga je koj po pinjenju brez razredčenja z vodo odliti skozi sito, shladiti in tudi do porabe držati na hladnem.

Po „Mlekarskem listu“.

Čebelarstvo.

Skrb za čebele meseca svečana.

Zime tako mehke kot smo jo imeli letos, imajo svoje solnčne, pa tudi svoje senčne strani. Ako nimajo čebele skozi in skozi zdravega bivališča, tedaj lahko nastopi griža, in kjer je v zalogi še mnogo dobrega medu, tu prično matice, zapeljane po toplih žarkih, prezgodaj staviti zalego. Da to potrebuje od sile veliko medu, je splošno znano in kot spomladanski sneg, tako setopi med po satovji v takih panjih. Tako pride polk pred časom ob najboljše moči, predno si je vzgojil dovolj krepkega, novega zaroda. Iz tega sledi:

Čebelar si prizadevaj, da za braniš to škodljivo prezgodnjo zalego. To dosežeš, ako panje pridno zračiš, da zimsko zapažo okrog panjev deloma ali popolno odstraniš in da provzročiš nekoliko prepiha skozi panje.

Če se bojiš, da čebele mnogo jedo in da bodo z medom preje, nego po navadi pri kraji, tedaj pokladaj kosce kandisovega sladkorja, nekoliko z vodo navlažene, v bližino gnjezda; če imaš panje z okviri in na vrhu veho, je to jako pripravno.

Tudi napajanje je spomladi velikega pomena. Pitanje zaloge potrebuje namreč mnogo vode, ki je čebele pri ostrem vremenu ne morejo znašati od zunaj, vsled tega trpi zalega.

Zato je priporočati, da jim čebelar sam postreže s prekuhano vodo. Vzemi stekleno posodo s precej širokim vratom (kakoršne imajo na pr. po mestih za vkuhanje sadje), zlij notri vodo in preveži vrat s precej gostim platnom, skozi katero potem voda počasi rosi iz poveznene steklenice postavljene nad veho.

Ako vidiš nekega lepega dne, da se čebele praše veselo se dvigajoč v solnčni zrak pred uljnjakom, potem očisti s strguljo, ki jo imaš nalašč v ta namen, pri vseh panjih dno, da odstraniš mrtve čebele in razno nesnago, ki se je nabrala čez zimo, zlasti voščena meljava in drugo. Pri tem pazi posebno na to, je-li ne ugledaš mej to meljavo kake mrtve ličinke (čisto mladostne čebele); ako ugledaš katero, lahko iz tega z mirnim srcem sklepaš, da je gospodinja v tem panju zdrava.

Vališče kolikor se da zoži, pri dzierzonovanih panjih prosto s tem, da odstraniš prazne, t. j. neobsedene sate; vsled zoženega prostora sede čebele na gorkem in valitev, ali reja zalege se vrši popolnoma v naravnem tiru in pravilno.

Lahko bi mi kdo ugovarjal, češ da sam sebi ugovarjam, ker sem bil še pred kratkim zoper zgodnjo zalego. Stvar pa je ta.

Samo meseca januarja, pa do okrog 20. februarja nam zalega ni vseč, od tega časa naprej pa jo z veseljem pozdravljamo.

Ko so se čebele sprašile in očistile, ima biti čebelarju glavna skrb, delovati na to, da pridejo njegovi polki v spomladansko pašo kar se da močni. Seveda se je ravnati mnogokrat različno, ker so kraji različni ozir prejšnje ali poznejše paše.

V nekaterih krajih na primer pridelujejo ogrščico, ki da zelo ugodno biro čebeli; če nima čebelar takega kraja v pravem času dovolj čvrste živali, stori bolje, ako pridene močnejšim polkom še zalege in čebel iz slabjših panjev. Le z močnimi polki dosežemo namreč dober vseh.

Kjer pa nastopi paša pozneje, tam je na mestu, da polke po možnosti izjednačimo, t. j. napravimo enako močne s tem, da silnejšim odvzamemo in slabjšim pridemo zalege in čebel.

Gospodar na kmetih lahko veliko stori za zboljšanje čebelne paše, ako le hoče; kako lahko zasadi domači vrt z raznim sadnosnim grmovjem kakor: ribezljem, malinjem, bodečim grozdičem (agrasom), ki dajo po mnogih krajih še prav znaten jagodni dohodek, ki se v mestu dobro plačuje.

Kot poljske sadeže, ki so ob enem medene rastline, priporočamo naslednje: esparzeto (detelja), belo deteljo, ženof, seradelo in facelijo. Kadar sadite ob cestah in potih, ne zabite na sadno drevje v prvi vrsti, lipo, akacijo, javor, ob robovih in bregovih na vrbe, posebno na ivo z lepimi mačicami, tako priljubljeno gostilno naše čebele.

Gozdarstvo.

Izkoriščanje lesa.

Najnavadnejši čas za sekanje lesa je pač zima, in sicer od srede novembra do srede februarja; pri tem hudem mrazu ni dobro sekati, ne samo zato, ker to ni prijetno za prste in nos, ampak tudi, ker postane tak les preveč krhek in razlomen.

Sicer se pa ravna doba sekanja po namenu, tako da lahko zadene vsak letni čas; vrbove šibice na pr. režemo sredi vročega leta, stavbinski les sredi zime in ga pustimo eno leto ležati, da se presuši, veje z listjem za krmo se sečejo v ubožnih krajih, v Bosni

in na Balkanu sploh, v moravskih Karpatih in drugje v poznem poletju.

Po zimi sekan les je zelo močan in ima hudo vročino, dočim s spomladi sekanim drevjem ni tako in ga je treba kmalu olupiti, da ne gnije.

Les lahko razločujemo v:

1. Les za kurjavo: trd (bukev, gaber, hrast, jesen, javor, brest, breza, akacija) in mehek (borovec, smreka, mecesen, jelka, jelša, lipa, topol in vrba).

2. Porabni les: Stavbinski les (za stavbe) in rokodelski les (za različno orodje).

Les za kurjavo v ozir debeline zopet lahko razdelimo v klavni les ali les za polena, od debela in zelo debelih vej, ako ima čez 10 cm v premeru in se da torej cepiti na dva ali več delov; dalje v okleščeke ali krepela od vej in tankih debel z manj nego 10 cm v premeru, ki ga torej ne cepimo; in slednjič dračje od mladik in slabih vej pod 5 cm premera. Dočim dobimo klavni les, okleščevje in dračje od nadzemjskega debela, dobimo od spodnjega drevesnega dela štor in korenine v sledečem razmerji odpade na:

	polena	krepelca	dračje	štorovje
pri hrastu	69 ⁰ / ₀	7 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀	21 ⁰ / ₀
„ bukvi	59 „	1 „	18 „	22 „
„ brezi	87 „	5 „	3 „	5 „
„ jelši	83 „	1 „	5 „	11 „
„ boru	72 „	1 „	13 „	14 „
„ smreki	69 „	1 „	13 „	17 „
„ hoji	69 „	1 „	13 „	17 „

Povprečno pride torej pri različnem drevju, ako upoštevamo nadzemeljski in podzemeljski les na 72 „ 3 „ 10 „ 15 „ pri rabisamo nadzemeljskega debela pa pride na 85 „ 9 „ 6 „ — „

Polena in okleščeki se režajo v dolžinah po 1, 0.8, 0.6 in 0.5 metra; pri tem se imajo drva vedno tako zložiti v skladovnico, da odgovarjajo vselej določenemu številu kubičnih metrov.

Tako mora biti na pr.

pri skladovnici visoki	in dolgosti polen	dolžina skladovnice
1 m	1 m	1 m
1 „	0.8 „	1 ¹ / ₄ „
1 „	0.6 „	1 ² / ₃ „
1 „	0.5 „	2 „

To mora dobro vedeti ne samo vsaki gozdar, ki les prodaja, ampak še bolj kmet in meščan, ki les kupujeta.

Tržne cene se iz raznih vzrokov zelo razločujejo od prave gorivne vrednosti lesa; imajo pa lesovi te-le vrednosti za kurjavo (to velja seveda le sorazmerno, ako primerjamo les z lesom):

	Trdi lesovi.	Mehki lesovi.
Bukev	100	—
gaber	100	—
cerovec (hrast)	100	—
jesen	100	—
javor	100	—
brest	90	—
breza	85	—
gnilec (hrast)	84	—
bor	—	83
akacija	79	—
smreka	—	76
mecesen	—	73
jelka	—	69
iva ali mačkovec (vrba)	—	69
lipa	—	68
jerebika	—	61
jelša	—	52
topol	—	50
navadna vrba	—	50

Porabni les, ki se deli v stavbinski in rokodelski ali obrtni les, se reže v potrebnih dolžinah in kosovih in prodaja po kubičnih metrih, katerih vsebina se izračuni na čisto priprost način tako-le:

Ako je deblo na obeh koncih precej enako močno, tedaj se zmeri njegov premer s pomočjo precepa ali „kljupe“ nekako sredi deblove dolžine, ta premer se deli z 2, in ta polovica se množi sama

s seboj, potem s 3·14, in potem še z dolžino debla, — kubična vsebina je že tu; vzemimo primer: premer sredi debla bi bil 40 cm, dolžina debla 20 m, potem je $40^2/2 = 20 \times 20 = 400$ $400 \times 3\cdot14 = 1256 \text{ cm}^2$ ali $0\cdot1256 \text{ m}^2$ (vsebina prerezne ploskve debla); ako to prerezno ploskev množimo z deblovo dolžino, dobimo kubično vsebino debla $0\cdot1256 \times 20 = 2\cdot5 \text{ m}^3$.

Ako je deblo, ki ga merimo na enem koncu znatno tanjše, nego na drugem, si ga mislimo razdeljenega v več enakih kosov, zmerimo premer na sredi vsacega kosa, množimo polovico premera s samo seboj, na to seštejemo zneske (produkte) dobljenih premerov in postopamo v središči teh premerov ravno tako, kot popreje: če bi bila n. pr. dolžina debla 40 m, premer 1. dela 60 cm, 2. dela 46 cm in 3. dela 20 cm potem je $60^2/2 = 30 \times 30 = 900 \text{ cm}^2$ ali $0\cdot09 \text{ m}^2$ $46^2/2 = 23 \times 23 = 509 \text{ cm}^2$ " " $0\cdot0509 \text{ m}^2$ $20^2/2 = 10 \times 10 = 100 \text{ cm}^2$ " " $0\cdot01 \text{ m}^2$ središče tega je $0\cdot0503 \text{ m}^2$ $0\cdot0503 \times 3\cdot14 = 0\cdot158 \times$ dolžina debla toraj $0\cdot158 \times 40 = 6\cdot3 \text{ m}^3$.

Porabni les služi najraznovrstnejšim namenom, kakor: . .

Suhi stavbeni les za zračne prostore; tak les nam daje smreka, jelka, mecesen, bor, javor, brest, vsekakor tudi jrebika, breza, jelša in za bolj zaduhle prostore (kleti, vodnjake) hrast.

Vodni stavbeni les ima hrast in neolupljen v soku sekan črni (iglnat) les.

Obrtni les za deske, podboje, late (pri kozolcih, ograjah) dobivamo od smreke, jelke, bora, bukve, hrasta, javorja.

Les za vodne cevi od hrasta, borovca, mecesna, smreke in jelše.

Strojni (mašinski) les ima hrast, gaber, bukev, akacija, brest in jesen. Les za ladije da največ hrast in za jarbole mecesen, smreka in bor.

Kolarski les in sicer za osi in platišča dobivamo od bukve,

gabra, bresta, hrasta, jesena in breze; za pesti od hrasta, jesena in bresta; za prečke (špice) od hrasta in jesena; za oje, sore, vage in lestvičnike (lojternike) dobimo les od breze, akacije, jesena, bresta, hrasta in smreke; za smuke (sanice) pri saneh od bukve, hrasta, bresta, breze in jesena; za plug in brano nudi les hrast; za podseke in vlačje pri plugu bukev; za plugove ročice hrast, jesen in brest; za samokolnice (tolige, šajtrge) breza, jesen, hrast in bukev.

Sodarski les za suhe sodčke (za pokanje) iglasto drevje, bukev, breza in topol; za sodove s tekočinami hrast; za brente javor, mecesen; za vodne čebre, mlečno posodo in podobne stvari iglasto drevje.

Obročje delajo iz brezovih, leskovih, hrastovih in jesenovih palic.

Košarski les za fine pletenine daje ričkova vrba, pletarska in potočna vrba; za bolj grobo robo iva (vrba), leska in borove korenine.

Mizarski les daje javor, jesen, hrast, mecesen, jelka, smreka, bor in topol.

Strugarski les bukev, gaber, breza, javor, jrebika, tisa, brinje in dren.

Rezbarski les za niške, sklede, krožnike, sekalne deske, žlice, komote in sedla daje lipa, javor, bukev, jelša, topol, vrba; za igrače lipa, javor, topol, smreka, cemprin; za tobačnice in pipe breza in maklen.

Gospodarski les za lestve in jasli smreka; za kline (stopnje) mlade smreke in hrasti; za sekire bukev, hrast, jesen, klen; za držala pri motikah, lopatah itd. da les jesen, brest, breza in bukev; za cepce gaber; za senene vile breza in hrast; za podvore (coklje) bukev in breza; za drevesne kole in za hmeljeve preklje mlado črno drevje; za količje po vinogradih hrast, akacija, bor; za fi-

žolovo in grahovo natičje mlado iglnato drevje in tudi veje listnatega drevja (vrba, jelša).

Les za škodlice (strežne): mecesen, krast ali tudi smreka, bor, bukev, jelka in topol.

Les za žveplenke: smreka.

Les za škatlje: smreka.

Les za sita: smreka.

Les za puške: maklen, breza in oreh.

Les za godala: za godala na lok jelka; za pihala: klen in murba.

Kotranski les od: bora, posebno od črnega bora.

Ogljarski les: vsak les, pred vsem pa iglasto drevje.

Poleg te koristi s kurivom in porabnim lesom nam daje gozd še tele postranske vžitke:

Listje za krmo, mnogokrat gozdno seno, pašo, steljo, čreslo, ličje in smolo.

Natančneje o teh pridelkih govorimo ob drugi priliki. Ta pregled dohodkov gozda pa nam vže utegne odpreti oči, da spoznamo neprecenljivo važnost gozda, da se učimo ga varovati kot punčico v očesu naše krasne domovine.

Zeleni suknjar.

Vrtnarstvo.

Zgodnje kumare na gredici.

Ako hočemo zunaj na prostem pridelati prav zgodnje kumare, ravnajmo tako-le:

Namočimo potrebna zdrava jedra (peške) 24 ur v vodi in jih vsadimo v prav lahko in dobro prst, kakoršno rabijo vrtnarji za gorke grede, ki si jo pa sami prav lahko napravimo v obliki komposta. To storimo okoli prvega aprila in sicer ne na prostem, ampak peške sadimo v zemljo v lesenih zabojčkih ali skrinjicah v sobi. Predno seme vzkali, pripravimo na vrtu gredice kot po navadi, z edino to spremembo, da napravimo za vsako razstlino posebej jamico. Ko so mlade sadike

dovolj razvite in so se dovolj okrepile, kolikor je potrebno, začnemo presajati in sicer tako, da pride vsaka sadika za 2 ali 3 cm globlje nego je rob pripravljene jamice. Tako čepi vsaka rastlinica v nekakem poglobljenem gnjezdu. Čez vsako jamico položimo kos navadnega stekla (šipe), da vsaj nekoliko zavarujemo še nežne gojenke pred časih prav neprijetnim britjem meseca z zakrivljenim repom.

V bolj gorkih dneh privoščimo rastlinicam svežega zraka s tem, da podložimo šipam lesene palice na strani, ki je obrnjena proč od smeri prihajočega vetra.

Ko se prično sadike dotikati stekla, moramo plošče odzvzeti in kumare zagrniti s prstjo notri do prvih peresc (kotiledov).

Kakor iz tega vidimo, ni ta način pridelati zgodnjih kumar niti drag niti težaven, vsaj steklenih plošč od razbitih oken ni tako težko dobiti. Prebivalci iz mestnih okolice na ta način lahko prodajo kumare za 70% dražje, nego po navadi; že v prvi polovici junija prineso lahko na trg krasne sardove in v tem času so kumare še dobro iskana zelenjad.

Fr. Šrut v C. F.

Splošno.

Razpis natečaja.

Razpisujejo se na Primorskem tri mesta potovalnih poljedeljskih učiteljev. Za jedno teh mest določen je italijanski, za drugi dve slovenski, oziroma hrvatski učni jezik.

Dolžnosti potovalnih poljedeljskih učiteljev določene so v posebnem službenem navodilu in obstojé večinoma v strokovnem potovalnem poučevanju kmetijskega prebivalstva s tem, da se mu daje poljudna s praktičnimi dokazili združena predavanja o različnih strokah domačega kmetijstva.

Poljedeljski potovalni učitelji nastavijo se pogodbeno in za sedaj za jedno poskušno leto; oni so pomožni organi c. kr. namestništva in se pridelijo eventuelno kakemu c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Poljedeljski potovalni učitelji dobivajo letnino 1800 kron in stalni potni pavšal 1000 kron, kateri prejemki se izplačnejajo vnaprej v mesečnih obrokih.

Po preteku vsakih štirih let popolnoma povoljnega službovanja, poviša se gornja letnina in sicer za štiri štiriletja po 250 kron.

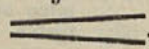
Prosilci za ta mesta vložiti morajo svoje zadostno z dokumenti preskrbljene prošnje z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi in jezikovnega znanja do nadalje 30. marca 1902 pri c. kr. namestništvu.

Oni prosilci, ki so položili skušnjo učiteljske sposobnosti za pouk v kmetijskih šolah ali ono za sadjarstvo in vinarstvo na c. kr. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju, imajo prednost kakor tudi oni prosilci, ki zamorejo dokazati zadostno znanje, drugih deželnih jezikov.

V Trstu, 18. februarja 1902.

Od c. kr. primorskega namestništva.

Kako spoznaš sveža jajca?

Pred vsem si oglej dotično jajce s pomočjo jajčnega ogledala, samo imeti ga je treba, a si ga sam naredi iz bolj trdega papirja, ki se zvije skupaj, tako da sta oba konca odprta, le da je eden širši od drugega, tako , ali pa je drži v votli roki proti luči; kmalu boš spoznal, če je bilo kako jajce vže nekaj dni pod kokljo ali če je sicer pokaženo.

Če so bila jajca hranjena na suhem, recimo v otrobih, žaganji, pepelu in podobnem, boš našel, da se je del jajčne tekočine usušil, zračni mehur je večji nego pri svežih jajcih, zato plavajo jajca v

navadni vodi čisto pri vrhu. Jajca, ki so ležala v rezanici so večinoma lahko spoznati po zaduhlem vonju.

Imamo pa tudi sredstva, da lahko preskusimo v koliko je bolj sveže jajce staro. Na pariškem osrednjem trgu, kjer veljajo en do tri dni stara jajca po leti, en do šest dni stara jajca po zimi še za sveža, preskušajjo tako-le:

V 1 litru vode stopijo 145 gr soli in spuste jajce notri, najbolje v kaki visoki posodi; če je jajce še-le en dan staro, pade na dno; če je stareje, ne doseže dna; če je staro 3 dni, tedaj plava sredi tekočine; jajce pa, ki je starejše kakor 5 dni pride na vrh in sicer toliko višje, čim starejše je.

Ta poskušnja ima svoj temelj v znanem dejstvu, da skozi drobne luknjice v lupini voda brez prestanka izhlapeva in da postaja vsled tega jajce od dne do dne lažje.

Še bolj zanesljivo bi ravnali, ako bi si napravili dve solni raztopini, prvo s specifično težo 1.080, drugo s spec. težo 1.060; jajce ki pade v prvi tekočini na dno je brezpogojno sveže: ono ki ne pade sicer v prvi, pač pa v drugi tekočini na dno, je še dobro; če pa tudi v drugi vodi ne pade na dno, se ne sme prodajati kot sveže jajce.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 14.: K. F. v Št. Pri nas rabimo v postu zelo veliko masla, včasih dobimo od kmetic dobro maslo, a večinoma le žarko. Kaj je temu vzrok in kje bi bilo priporočljivo dobro maslo kupiti?

Odgovor 14.: Slabo maslo pride od tod, ker se pusti smetaná predolgo nabirati in pri tem postane žarko, kar provzročajo grenke maslene glivice, to so s prostim očesom nevidljiva bitja. Kratko za gospodinjstvo naj velja, v onih hišah, kjer imajo veliko mleka in velikokrat pinijo, tu bo vedno dobro maslo, a obratno v malih kočah, kjer se v 3 tednih enkrat pini, tu bo žarko in nezavžitno. Posebno fino

maslo pa je od centrifugiranega surovega masla, katero se dobi sem ter tja v poletji, ko se blago težje razpečava za primerno ceno.

Vprašanje 15.: A. R. v K. Pri nas nam skote svinje, ki smo jih kupili na sejmu, zelo malo mladičev. Kaj bi bilo temu krivo, da se vemo drugič varovati tacih svinj?

Odgovor 15.: Plemene svinje na sejmu kupiti je ne lahka uganka, včasih se dobi zelo dobre, a premnogokrat le slabe, ki vržejo malo mladičev. Nobena vrsta živalij ni tako hudo podvržena „degeneraciji“ kot ravno prešiči, kajti v 2. in 3. rodu plemenjeni v sorodstvu gredo že navadno v nič. Dobre plemene svinje bote imeli, ako se ozirate na sledeče:

Odbirajte plemene svinje, kakor tudi mrjasec le od tacih mater, ki skote po veliko mladičev, tedaj vzemite mladiče od take starke, ki je imela 10 prascev, ne pa 4. Pazite, da ima plemenka veliko siskov, ker se premnogokrat dogodi, da ima več mladičev, kakor pa jih more preživeti. Vodite svinje k takim mrjascem, s kojim nimejo nikacega sorodstva.

Vprašanje 16.: I. N. v N. Katere krave so najboljše za mlečnost?

Odgovor 16.: O tej točki natančno odgovarjati, bilo bi tako obširno, da primanjkuje prostora. Kratko naj velja: srednje težke krave so najboljše in dajo po navadi 4krat več mleka kot je telesna teža. Lahke in težke krave pa zastajajo po dokazanih poskusih v množini mleka za srednjimi, tedaj je najboljšje rediti krave s težo 520—570 kg, od kojih se namolze letno nad 2000 l pri dobri krmi in oskrbi.

Pri posestnikih v Batujah in Selu sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Več tisoč trt vkoroninjene in na zeleno cepljene ima za oddati: France Kerin, posestnik, Sv. Križ št. 36, pri Kostanjevi Dolenjsko.

Amerikanske sajnike ima za oddati Andrej Pirc, Ravna št. 1, fara sv. Duh pri Krškem.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce pravlične in dr.

V Buzetski občini v Istri je še do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Za vinogradnike imam za oddati 4000 trt v zeleno cepljene na podlagi riparia portalis in sicer več vrst: kraljevitke, rebule, zelenike, rizlinga itd. 100 komadov 18 K, pri večjem odjemstvu tudi ceneje. Jožef Čotič, vinogradnik, Vrhpolje pri Vipavi.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Koprju

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 30 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kdor želi dobro, pristno istersko vino kupiti, obrne naj se na pred. gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kaščerga, pošta Trviž — Istra.

Bika rudeče pisanega 1 in pol leta star že za pleme proda Helena Kunovar v Polhovemgradu.

Kmetijsko društvo v Vipavi oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijsko, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislata vina rudeče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupecem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cepe na zahtevanje.

Pristno seme edino pravega Kašelskega zelja, kateri naredi lepe trde glave in rodi v vsaki zemlji, in prodaja po 50 h navadno žlico. Ig. Mercina posestnik v Zg. Kašlju p. Zalog. Naročilu je ob ednem dodjati naročnino katera se sprejme tudi v pisemskih znamkah.

Prodaje se manji posjed (kuća, staja staja za 40 komada blaga i nuzgredne prostorije) nedaleko Zagreba 20 kilometara od željeznice prikladan za gojenje blaga, najlepše sjenokoše u cjelom ili na četiri obitelji uz gotov novac ili pako uz višegodišnju odplatu. Odbacuje sada čistih samo za prodaju sjena u mjestu preko tri biljade kruna. Samo ozbiljni kupci primjerenom gotovinom uska se obrate na adresu Ivan pl. Chapo ljekarnik Resičja, Ugarska.

6000 na zeleno cepljenih trt finih vrst, 3000 divjakov in dobrega rudečega vina ima na prodaj Josip Rožman, Glogobrod 1, pošta Brežica.

6000 na podlagi riparija cepljenih trt razne plemenite vrste ima za oddati Ignac Zagorc, Vratno, pošta Št. Jernej, Dolenjsko.

Na prodaj ima J. N. Koprivc iz Brežic vkoroninjene trte „Riparija portalis“ 10.000, 2letnih po 30 kron 1 tisoč, ter „Vitis Monticola“ tudi 2letnih po 40 kron 1 tisoč, potem lupinasta orehova drevesa od 3—4 metre visoka po 60 vinarjev eno in topinaborja 10.000 kg in sicer 100 kg 10 kron ter 5 kg v zavitkih po pošti franko 1 krono.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštne pristojbine in nekoliko črtic o pošti.
(Zapisal Abc.)

Brzozjavke posebne vrste.

Med te prištevamo brzozjavke, s konventijonelnimi znamenji.

(D) Nujne brzozjavke. Od-dajalec vsake brzozjavke lahko zahteva, da se njegova brzozjavka hitreje, to je pred drugimi privatnimi brzozjavkami odda. Tedaj naj pred naslovom napiše (D) ali urgent, dringend. Zato treba trikratno pristojbino navadne brzozjavke plačati. N. pr. Ako oddam navadno brzozjavko na Dunaj z 10 besedami, plačam 60 vin. Zapišem pred naslovom (D), ali rečem poštnemu uradniku, da želim

nujno, tedaj plačam trikrat toliko zamreč: 1 krono 80 vin.

(RP) Odgovor plačan. Vsakdo lahko tudi odgovor, katerega na brzojavko pričakuje, takoj plača. In sicer najmanj v inozemstvu, Bosni, Hercegovini in Nemčiji v znesku za navadno brzojavko z 10 besedami, največ 30 besedami, v druge države najmanj za 3 besede. Ako oddajalec brzojavke želi odgovor plačati, tedaj napiše pred naslovom (RP), to znači samo na sebi odgovor z desetimi besedami plačan. Želi plačati za več besed, n. pr. za 15, tedaj napiše (RP15) itd. ali pove poštnemu uradniku, da želi odgovor s 15 besedami plačati. Pristojbine se računajo, kakor pri drugih brzojavih. Namreč pristojbine za prvotno brzojavko, vrh tega še pristojbine za odgovor, to je za vsako besedo odgovora 6 vin. najmanj vendar 60 vin. Toraj ako zapišemo samo (RP) je brzojavka za 60 vin. dražja, zapišemo (RP15) za 90 vinarjev dražja itd. Želi oddajalec nujni odgovor plačati, tedaj napiše (RPD) ali (RPD15) in plača trikratne za odgovor ravno navedene pristojbine. Pri sprejemu brzojavke dobi naslovnik ob enem z brzojavko tudi uradni blanket rudečkaste barve, katerega porabi lahko v teku šestih tednov za odgovor. Ako ne odgovori, ž njim tudi lahko kam drugam brzojavi. Ima slučajno odgovor več besed, kakor je plačanih, tedaj se za te besede pri oddaji odgovora doplača.

(TC) Kolacijonirane brzojavke. Oddajalec vsake brzojavke lahko zahteva, da se njegova brzojavka kolacijonira; to je, da se pri brzojavljenji vedno cela ponovi. Ker se pri brzojavljenji mnogokrat prigodi, ali radi slabe proge, ali kake druge napake pri aparatih, morda tudi radi slabega brzojavljenja, da znamenja izostanejo, in se potem brzojavka slabo večkrat celo nera-

zumljivo sprejme, odpomore se s tem, da jo uradnik, kateri jo je sprejel še enkrat ponovi. N. pr. Jaz imam jako važno brzojavko radi kupčije za Dunaj. Ali bojim se, da bi mogoče radi kake malenkosti ne bila popolnoma razumljiva, ali, da bi se radi kake napake moji pogoji drugače tolmačili, tedaj napišem pred naslovom: (TC). In ko se brzojavka tukaj odbrzojavi, ponovi jo uradnik na Dunaji še enkrat uradniku, kateri jo je oddal, ta jo z originalom primerja, ter ako je slučajno kaka napaka, jo popravi. Pristojbine so: Prvotna pristojbina za navadno brzojavko in še vrh tega četrti del te svote. N. pr. brzojavka z desetimi besedami stane 60 vin., zahtevam, da se kolacijonira, tedaj plačam 60 vin. za navadno brzojavko in še 15 vin. za kolacijoniranje. Opomniti je pa, da se pri nujnih brzojavih ne računa za kolacijoniranje trikratni znesek, ampak toliko, kolikor če bi bila brzojavka navadne vrste z ravno tolikimi besedami. Nujna brzojavka z desetimi besedami stane 1 krono 80 vin. Ako zahtevam, da se kolacijonira, tedaj plačam prvotno pristojbino 1 krono 80 vin. in še četrti del pristojbin za enako veliko brzojavko navadne vrste t. j. 15 vin. Toraj 1 krono 80 vin. in 15 vin. za kolacijoniranje, skupaj 1 K 95 vin.

(PC) in (PCP) Brzojavke, pri katerih zahtevamo, da se nas brzojavno, oziroma pismeno obvesti, kedaj se je brzojavka dostavila. To velja posebno pri trgovini s predmeti, katerih cene hitro menjujejo; ker, ako vemo, če se je naslovniku brzojavka pravočasno dostavila ali ne, vemo se nadalje ravnati. Tudi nam naslovnik ne more oporekati, da ni o pravem času brzojavke prejel, zato imamo tudi te vrste brzojavke, pri katerih zahtevamo, da se nas obvesti, ako in kedaj se je brzojavka dostavila. Pristojbine so, ako napišemo (PC) to pomenja,

da se nas brzojavno obvesti: Svota za brzojavko navadne vrste in še 60 vin. za brzojavko, s katero dobimo obvestilo. Torej pri brzojavki z desetimi besedami bi bile pristojbine 60 vin. za prvotno brzojavko in 60 vin. za obvestilo, torej skupaj 1 krono 20 vin. Napišemo pa pred naslovom (PCP), tedaj dobimo obvestilo s pošto in plačamo vrh pristojbin za navadno brzojavko v prometu v Avstro-Ogerski, Bosni in Hercegovini še 35 vin. za obvestilo, pri brzojavih v druge države 50 vin.

(TS) (faire suivre). Brzojavke, koje se za naslovnikom brzojavi, ako je odšel. Oddajalec vsake brzojavke lahko zahteva, da se njegova brzojavka za naslovnikom brzojavi; ako to želi, napiše pred naslovom (TS) ali reče poštnemu uradniku, da to zahteva. Vzemimo tak slučaj. Tvrška A brzojavi svojemu potniku v Trst in napiše pred naslovom (TS), tedaj se brzojavka najprej odbrzojavi v Trst, tam jo poskusijo dostaviti; ali naslovnik je odšel. Dolžnost poštnega uslužbenca je pa prašati, pri stranki ali hotelu, kjer je stanoval, za njegov naslov. Navadno potniki svoje nadaljne naslove naznanijo, in skoraj vedno se tudi pravi naslov izve. Tedaj se brzojavka odbrzojavi, kamor je naslovnik rekel, da oddide. To se ponavlja tudi pri brzojavnem uradu, kamor je naslovnik šel in to tako dolgo, da se mu brzojavka dostavi, ali da se ne ve več, kam brzojaviti. Pristojbine so one za navadno brzojavko. Ako se večkrat brzojavi, poravna vse nadaljne pristojbine naslovnik, katere se mu pri dostavi brzojavke zaračuna. Ako se pa brzojavka ne more dostaviti, se to oddajalcu javi in od njega eventuelne pristojbine iztirja. Za nadaljno brzojavljenje se pristojbine računajo, kakor pri brzojavih sploh.

Mogoč je pa tudi drug slučaj. Oddajalec brzojavke ve kam ima

naslovník odpotovati, in tedaj napiše že on sam dva ali več naslovov. N. pr.: (TS) Praprotnik Hotel Evropa Trst. Hotel tri Krone Gorica. Rožne ulice 11 Ljubljana itd. V tem slučaju se brzojavko po vrsti, kakor so naslovi odbrzojavi najprej v Trst, potem iz Trsta v Gorico itd. dokler se ne dobi naslovníka. Tudi tukaj plača prisojbine naslovník, le pristojbine prvotne brzojavke, ali ako se naslovníka sploh ni dobilo, plača oddajalec. Odgovora pri teh brzojavkah ni treba plačati.

Kakor oddajalec brzojavke, tako tudi naslovník lahko zahteva, da se na njegov naslov došle brzojavke za njim brzojavijo. O tem sem natančneje že govoril.

Pri brzojavkah, katere imajo pred naslovom konvenciojnelne opazke: (Poste), (Poste recomandée), (PR), (Express), bi bilo opomniti, da to velja za brzojavke v kraje, kjer nimajo brzojava in pomenja le, kako naj jih zadnji brzojavni urad dostavi. In sicer pomenja (Poste), da se kot navadno pismo odpošlje do zadnjega

poštnega urada. N. pr. brzojavka se glasi: (Poste) Županstvo Hrušica pri Ljublani. Tedaj se brzojavka v Ljubljano odbrzojavi, ljubljanski brzojavni urad odpošlje jo potem s prvo poštno zvezo v Hrušico in tam se potem takoj dostavi. Ako stoji zapisano (Poste recomandée) ali (PR), tedaj se odpošlje kot priporočeno pismo. V tem slučaju treba še 25 vin. za priporočitev plačati. Ako pa zapišemo (Express) ali (Bote), se ne čaka poštno zveze, ampak se takoj dostavi. Dostavnino, katera je odmerjena po daljavi kraja od brzojavnega urada, plača naslovník. O brzojavkah s konvenciojnelnimi znamenji (XPP), (XPT), (XPfr.x) smo itak že potrebno povedali.

Obrt.

Bolniške blagajne za mojstre.

Bolniške blagajne za mojstre vložile so prošnjo na državni zbor, katera meri na to, da bi se v državni proračun vstavila postojanka za podporo humanitarnih ustanov za obrtnike. V prošnji se povdarja, da je pri nas v Avstriji

le malo ustanov v podporo obrtnikov, med temi so v prvi vrsti bolniške blagajne za mojstre. Toda te blagajne ne morejo tako blagodejno delovati, kakor bi bilo treba, ker se jim vže pri ustanovitvi stavlja nasproti velike težkoče. Mali obrtnik dostikrat niti toliko zaslužka nima, da bi mu ostajalo za prispevek k bolniški blagajni. Treba torej v prvi vrsti tem blagajnam za mojstre državne podpore in sicer za popolno ali delno pokritje ustanovnih in upravnih stroškov, da bodejo blagajne v stanu, koj pri pričetku izplačevati popolne bolniške podpore, kar ni mogoče, ako se morajo v začetku z vplačili članov pokrivati šele ustanovni stroški. Nadalje pa je tudi potrebno, da se vse bolniške blagajne za mojstre združijo v skupno zvezo, ki naj temelji na principu medsebojnosti. S tem bi se šele posameznim blagajnam zagotovil obstanek, ker bi dobile vse prednosti, katere potrebujejo, n. pr. denarno pomoč, revizijo itd. A tudi za ustanovitev take zveze treba pomoči od strani države.

ZADRUGA

O kmetijskih skladiščih.

(Nadaljevanje.)

Odkodi pa dobivajo žitna in druga skladišča potrebnih denarnih sredstev za poslopje, stroje in kupčijo?

Ta sredstva izvirajo:

1. Iz gotovih vplačil pristopivših članov v obliki združnih deležev.

2. Iz kredita, ki ga ima zadruga vsled poroštva svojih članov.

Združni deleži članov imajo tvoriti redoma temeljno glavnico cele zadruge, čim večja je ta, toliko močnejše in trdnije bo stalo celo poslopje. Žal, da dandanes na to, da bi ona potrebna denarna sredstva spravili udje skupaj, še misliti ni, ko je naše manjše kme-

tijstvo pridrzalo srečno do roba propada, premalo je namreč gospodarjev, ki bi mogli vplačati tako visoke deleže. Da bi pa priporočali ravno pri skladiščih prav majhne deleže, tega pa tudi ne moremo, ker je potem celo podjetje le na preslabih nogah. Kredit namreč utegne biti kaj draga reč in zgodi se, da ga ni v trenutku, ki je najbolj odločilen.

Ako smo se pa vkljub temu odločili že iz zelo važnih nagibov za manjše deleže, mora biti pa vsaj poroštvo toliko večje. V mnogih krajih zelo priporočajo, da naj se postavi v pravila za združna skladišča, da se ima na vsakih 10 hektarov vzeti 1 združni delež; to pa vsled tega,

da zamore skladišče sprejeti tudi veliko množino blaga, če bi bilo treba in jo hraniti ter spečati.

Vedno pa morajo imeti deleži in poroštvo tako višino, da zamore izpolniti vsako zahtevo, da en del mora še vedno preostati za neprevidene slučaje. Zato pri manjših deležih višje in pri višjih deležih manjše poroštvo.

Nikoli pa se ne podstopimo, da bi skušali na podlagi prav malenkostnih deležev ustanovitev žitnega in družega skladišča izsiliti, tako rekoč s silo iztisniti, kakor stiskamo sok iz limone. Nikoli ne smemo zabiti, da je zanimanje za kako podjetje toliko večje, s kolikor večjimi svotami so ljudje pri tem udeleženi,

Neomejeno poroštvo pa se nikakor pri teh napravah ne priporoča, ker je združno skladišče trgovsko podjetje, ki nosi v sebi tudi riziko (nevarnost) trgovine.

V vsakem slučaju pa je in ostane glavna naloga združnega vodstva, kapital, ki se je stekel iz deležev in izposojil, tudi pravilno izrabiti. Za potrebne stavbe bi bila pač v prvi vrsti dolžnost države in dežele, dati potrebnega kredita in ta dva faktorja bi imela ravno tu dovolj prilike, pokazati svojo prijazno naklonjenost nasproti kmetijstvu. Vsekako bi bila taka brezobrestna ali nizko obrestovana posojila za stavbe, ki bi se imela seveda zavarovati na dve strani boljša od dosedanjih nizkih podpor, ki ravno vsled svoje pohlevnosti ne zaležejo dosti; s takimi posojili bi bilo skladiščem mnogo bolj pomagano, pa tudi državni mošnjček bi pri tem manj trpel.

Ako imamo v prvi vrsti v mislih državno podporo v obliki dovoljenega in cenega stavbinskega kredita (po 2—3 %), potem gotovo tudi nič preveč ne zahtevamo, ako pravimo, da je dolžna država, prepustiti potrebni svet, kjer naj se sezidajo združna skladišča, kakor tudi napraviti zastoj potrebne železne tire od skladišč do najbližje železnične postaje. To se je sicer že sklenilo (glej odlok železniškega ministerstva z dne 31. avg. 1898, št. 24.796.)

Še brez primere bolj pa bi se lahko ravno od te stani podpirala združna skladišča s tem, da bi imela ona izključno pravico dobavati kmetijske pridelke za ces. in kr. vojsko; s tem bi se ne samo ustreglo starodavni želji vsega kmetijstva, ampak tudi interesom vojaške uprave same, ki bi pri tem mnogo denarja prihranila, vrhu tega pa dobila še boljše blago. Pri nas izvestni krogi zmirrom kažejo na Nemško, češ njo je treba posnemati. Dobro, posnemajmo jih, kjer je umestno —

nemška vojaška uprava je vže davno obrnila hrbet židovskemu prekupeu in dala kmetovalcem, kmetijskim društvom in zadrugam skoro izključno pravico, dobavati za vojaštvo, in pri tem se ji prav dobro godi. Da opustili so po Nemškem vže večinoma dobavanja na ponudbo (v ofertih) in provizantnim uradom je ukazano, da morajo kupovati od kmetovalcev tudi manjše množine pridelkov po uradno določenih cenah, pri čemer se pa na boljše blago primerno ozira. To je seveda posnemanja vredno in tudi mi ne smemo mirovati popreje, predno ne dosežemo enakega ozira.

Ako so pri nas doslej poslanci prijemali vlado, zakaj da ne jemljejo vojaške uprave blaga od kmetovalcev, glasil se je odgovor vedno, da so kmetje mej seboj premalo organizirani in združeni. Zatorej so potrebna skladišča, ki bodo lahko ustrezala vsem zahtevam.

— 0 —

Zvezina naznanila.

Obveščamo naše p. t. člane, da imamo že vsa travna in deteljna semena pripravljena za razpošiljatev. Tudi pesna semena najboljše vrste in zeljno seme je na razpolago.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

V mesecu novembru:

Hranilnica in posojilnica v Mirnu pri Gorici: Prejemki 3320 K 83 h, izdatki 2834 K 18 h, denarni promet 6155 K 01 h, prejete hranilne vloge 1368 K —, izplačane hranilne vloge 667 K 36 h, dana posojila 500 K —, vrnena posojila 310 K — h.

V mesecu decembru:

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 15653 K 67 h, izdatki 14726 K 36 h, denarni promet 30380 K 03 h, prejete hranilne vloge 8002 K 31 h, izplačane hranilne vloge 5393 K 78 h, dana posojila 6014 K 60 h, vrnena posojila 1665 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Mirnu pri Gorici: Prejemki 5652 K 36 h, izdatki 5543 K 83 h, denarni promet 11196 K 19 h, prejete hranilne vloge 4152 K 34 h, izplačane hranilne vloge 682 K 06 h, dana posojila 500 K, vrnena posojila 734 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 5333 K 05 h, izdatki 5246 K 97 h, denarni promet 10580 K 02 h, prejete hranilne vloge 2526 K 74 h, izplačane hranilne vloge 1082 K 11 h, dana posojila — K — h, vrnena posojila 440 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 14712 K 42 h, izdatki 10430 K 80 h, denarni promet 25143 K 22 h, prejete hranilne vloge 6172 K — h, izplačane hranilne vloge 1467 K 70 h, dana posojila 898 K 40 h, vrnena posojila 3871 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 7664 K 76 h, izdatki 5301 K — h, denarni promet 12965 K 76 h, prejete hranilne vloge 4920 K, izplačane hranilne vloge 500 K — h, dana posojila 800 K — h, vrnena posojila 970 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Tržiču: Prejemki 8825 K 28 h, izdatki 6327 K 05 h, denarni promet 15152 K 33 h, prejete hranilne vloge 5368 K 43 h, izplačane hranilne vloge 400 K, dana posojila 2400 K, vrnena posojila 459 K.

Za mesec januar:

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 3242 K 86, izdatki 3140 K 83 h, denarni promet 6383 K 69 h, prejete hranilne vloge 1484 K — h, izplačane hranilne vloge 1219 K 14 h, dana posojila 800 K, vrnena posojila 100 K.

Hranilnica in posojilnica v Senožicah: Prejemki 7028 K 51 h, izdatki 6840 K 43 h, denarni promet 13868 K 94 h, prejete hranilne vloge 650 K — h, izplačane hranilne vloge 200 K — h, dana posojila 3480 K, vrnena posojila 4320 K.

Hranilnica in posojilnica v Škocijanu pri Dobravi: Prejemki 9754 K 89 h, izdatki 6749 K 52 h, denarni promet 16504 K 41 h, prejete hranilne vloge 4316 K 65 h, izplačane hranilne vloge 1677 K 77 h, dana posojila 4640 K — h, vrnena posojila 520 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 11275 K 06 h, izdatki 10541 K, 62 h, denarni promet 21816 K 68 h, prejete hranilne vloge 5365 K, 79 h, izplačane hranilne vloge 5973 K 23 h, dana posojila 4380 K, vrnena posojila 2538 K.

Hranilnica in posojilnica v Metliki: Prejemki 41400 K 24 h, izdatki 37708 K 44 h, denarni promet 79108 K 68 h, prejete hranilne vloge 29746 K 08 h, izplačane hranilne vloge 8001 K 47 h, dana posojila — K — h, vrnena posojila 2880 K.

Hranilnica in posojilnica pri sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 2075 K 93 h, izdatki 1949 K 95 h, denarni promet 4025 K 88 h, prejete hranilne vloge 1289 K, izplačane hranilne vloge 36 K 37 h, dana posojila 300 K, vrnena posojila 360 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomaji: Prejemki 1550 K 86 h, izdatki 1234 K 72 h, denarni promet 2785 K 58 h, prejete hranilne vloge 50 K, izplačane hranilne vloge 195 K 33 h, dana posojila 790 K, vrnena posojila 140 K.

Hranilnica in posojilnica v Zagradcu: Prejemki 5547 K — h, izdatki 5430 K 39 h, denarni promet 10978 K 09 h, prejete hranilne vloge 1459 K 18 h, izplačane hranilne vloge 201 K 50 h, dana posojila 2520 K, vrnena posojila 9 K 26 h.

Hranilnica in posojilnica v Tržiču: Prejemki 10104 K 75 h, izdatki 9459 K 73 h, denarni promet 19564 K 48 h, prejete hranilne vloge 4192 K, 54 h, izplačane hranilne vloge 1955 K 66 h, dana posojila 3370 K, vrnena posojila 909 K.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki: Prejemki 45788 K 01 h, izdatki 37757 K 25 h, denarni promet 83545 K 26 h, prejete hranilne vloge 36619 K 03 h, izplačane hranilne vloge 5248 K 93 h, dana posojila 4870 K 79 h, vrnena posojila 4683 K 50 h.

Hranilnica in posojilnica v Kranjski gori: Prejemki 11119 K 73 h, izdatki 8498 K 83 h, denarni promet 19618 K 56 h, prejete hranilne vloge 6011 K, izplačane hranilne vloge 3209 K 93 h, dana posojila 5180 K, vrnena posojila 2190 K.

Hranilnica in posojilnica v Cerknem:
Prejemki 61267 K 69 h, izdatki 46786 K 93 h, denarni promet 108054 K 62 h, prejete hranilne vloge 34542 K 42 h, izplačane hranilne vloge 26137 K 96 h, dana posojila 8699 K, vrnena posojila 4216 K 02 h.

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi: Prejemki 17738 K 01 h, izdatki 14992 K 23 h, denarni promet 32730 K 24 h, prejete hranilne vloge 7789 K 90 h, izplačane hranilne vloge 2484 K 22 h, dana posojila 8070 K, vrnena posojila 7263 K 84 h.

Hranilnica in posojil. v Zgor. Besnici: Prejemki 2545 K 30 h, izdatki 2489 K 97 h, denarni promet 5035 K 27 h, prejete hranilne vloge 934 K — h, izplačane hranilne vloge 108 K, — h, dana posojila 400 K — h, vrnena posojila 910 K 16 h.

Hranilnica in posojilnica v Franklovem: Prejemki 2240 K 10 h, izdatki 2114 K 27 h, denarni promet 4354 K 37 h, prejete hranilne vloge 349 K, izplačane hranilne vloge 75 K 37 h, dana posojila 2024 K, vrnena posojila 970 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih: Prejemki 17125 K 39 h, izdatki 13328 K 80 h, denarni promet 30954 K 19 h prejete hranilne vloge 8671 K — h, izplačane hranilne vloge 6403 K 94 h, dana posojila 2400 K, vrnena posojila 1622 K.

Posojilnica in hranilnica na Gojzdu: Prejemki 3033 K 36 h, izdatki 2642 K 95 h, denarni promet 5676 K 31 h, h, prejete hranilne vloge 1211 K — h, izplačane hranilne vloge 344 K 05 h, dana posojila 870 K — h, vrnena posojila 600 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 13110 K 41 h, izdatki 9153 K 56 h, denarni promet 22263 K 56 h, prejete hranilne vloge 8575 K — h, izplačane hranilne vloge 446 K 31 h, dana posojila 3180 K, vrnena posojila 1080 K.

Hranilnica in posojilnica v Škriljah: Prejemki 2970 K 60 h, izdatki 2934 K 60 h, denarni promet 5905 K 20 h, prejete hranilne vloge 1060 K — h, izplačane hranilne vloge 1827 K — h, dana posojila 850 K, vrnena posojila 890 K.

VABILO
na
občni zbor

„Zelarske zadruga v Šmartnem ob Savi“
registr. zadruga z omejeno zavezo,
kateri se bode vršil dne 11. marca 1902
v Šmartnem ob Savi, ob 3. uri
popoldne v hiši gosp. Dolničarja p. d.
„pri Zabretu“ št. 6.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika.
2. Potrjenje računa za l. 1901.
3. Volitev 2 udov načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Volitev razsodišča.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

NB. Zajedno sprejemali se bodo
tudi novi člani, ker se na pozneje
oglašene ne bode več oziralo.

VABILO
na
izvanredni občni zbor
kmetijske zadruga v Toplicah
registrov. zadruga z omejeno zavezo,

kateri se bode vršil dne 16. marca
1902 popoldne ob 3. uri v društvenih
prostorih v Toplicah.

Dnevni red:

1. Razdružba zadruga.
2. Tlučajnosti.

Odbor.

v nedeljo dne 9. marca ob pol 3. uri
popoldne v zadrughih prostorih.

Dnevni red.

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računa za I. upravno leto.
3. Volitev 3 članov načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Odbor.

VABILO
na
I. redni občni zbor
kmetijskega društva v Vel. Laščah
registrov. zadruga z omejeno zavezo,

VABILO
na
redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Št. Petru
registr. zadruga z neomejeno zavezo,

Kot
dobrota
za vsako družino se
izkazuje uporaba =

**Kathreiner-Kneippove
sladne kave.**

Nobena skrbna gospodinja naj
se ne pomišlja dalje uvesti to
zdravo pijačo.

Najbolj priporočna primes in naj-
boljše nadomestilo za zrnato kavo.

Kathreiner-Kneippova sladna kava
se dobiva pristna samo v izviri-
nih zavojčkih z varstveno znamko
župnik Kneipp in imenom =

Kathreiner.

ki se bo vršil v nedeljo dne 2. marca 1902 ob 3. uri pop. v tukajšnji šoli.

Dnevni red.

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega pregledovalca.
3. Potrjenje računa za leto 1901.
4. Volitev načelstva in računskih pregledovalcev.
6. Razni nasveti.

V Št. Petru 12. svečana 1902.

Načelstvo.

NB. Ako bi ne došlo ob določnem času zadostno število društvenikov, se prične ob 5. uri drugi občni zbor natančno po zgoranjem dnevnem redu, ne glede na število navzočih.

VABILO

na

redni občni zbor

hranilnice in posojilnice na Vrhniki

registr. zadruge z neomejeno zavezo, koji se bode vršil v nedeljo dne 16. marca 1902 ob 4. uri popoldne v dvorani „Katol. Doma“ na Vrhniki.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za l. 1901.
4. Volitev načelstva in načelnika.
5. Volitev nadzorstva.
6. Razni nasveti in predlogi načelstva.
7. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi vse zadrudnike

Načelstvo.

Vrhnika, 24. februvarja 1902.

Zaloga:

„Gospodarska Zveza“

Ljubljani. (129) 12—9

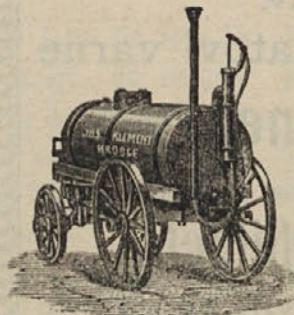
Ali želite:
 mnogo jaje po zimi?
 več dobrega mleka?
 hitro debele rejene prešiče?
 zdravo lepo govejo živino?
 močno trpežno vožno živino?
 potem mešajte s krmo samo **Barthelovo** apneno klajo.

Za male stroške Vam ne bo nikdar žal. Navodilo zastoj. ~ ~ ~

M. BARTHEL & Co.
 Dunaj X, Keplergasse 20.

!! Najbolji vozovi za gnojnico!!

iz jeklene pločevine dvojno pocinjene v obsegu od 4—25 hl.

Nedosegljive verižne sesaljke. Patentovane brizgalnice z medenim škornjem. 141 12—1

Najbolj priznana strgala za krompir in repo.

Izdeluje špeciialno

JOS. KLEMENT,

tovarna za sesaljke in gospodarske stroje. Hrobce-Roudnice, Češko.

Kdor rabi za spomlad

en dober plug, naj si ogleda naše jeklene pluge, katerih ni potreba nič držati, — za orati so veliko lažji in trpežnejši kakor navadni plugi.

Vsako dobi plug na poskušnjo in ga lahko vrne, če mu ne ugaja.

Znano dobra in lahko tekoča vrtila, mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, mlina za žito z kamni, mlina in stiskalnice za sadje in grozdje, vse vrste trombe in cevi za vodovode itd. v veliki izbiri v zalogi.

Samo blago prve vrste.

Traverze, železniške šine in vse potrebščine za stavbe dobi se po jako nizki ceni in točni postrežbi pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in drobno in zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

(135) —4

Ing. Math. Quinz, Dunaj

III/2 Obere Weissbergerstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garantovano najboljše posnemanje. 140 12—1

Zaloga vseh poljedelskih strojev stroji za košnjo po ameriškem sistemu Jones

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehavim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera kreпча želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje. (110) 12—7

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

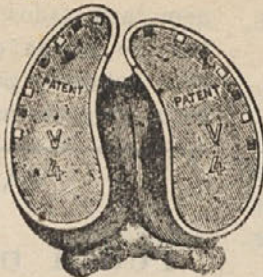
Lekarna Piccoli, pri angelu, v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Rezniki in okoreninjeno ● ● ● trsje „Portalis“

kakor tudi požlahtnjeno, izvrstno vinsko vrsto labrnet sauvignon, 2—3 leta stare, prodaja po nizki ceni oskrbnitvo grajščine na Raki, Dolenjsko.

(139) 3—2

Novo!

Podkev za goveje parklje

patent Zehetbauer-jev.

Neobhodno potrebno za kmetovalce, oskrbnike, pivovarne, žgalnice itd.

Novo!

Poljedelska razstava v Ried-u 1901 najvišje odlikovanje s zlato svetinjo.

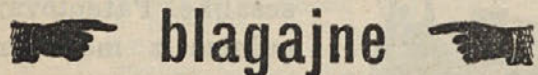
Glavna prodajalca

ECHINGER & FERNAU, Dunaj XV., Neubaugürtel 7 in 9.

Razglede na zahtevanje. (125) 10—6

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24—4

Žive velike uharice,

volkove, medvede, divje mačke, ptice roparice, kakor vse vrste žive divjačine kupuje

G. FRANK,

trdka za izvažanje žive divjačine, veletrgovina z živalimi.

(126) 12—12 Dunaj IV., Waaggasse 12.

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovcu in prijatelje lova brezplačno in poštnine prosto.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlamu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Izdajatelj: Gospodarska zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik dr. Viljem Schweitzer, odbornik Gospodarske zveze v Ljubljani. — Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani.